

Jauņākās Zinas

Redakcija un kantors Rīgā, Kalēju ielā № 29. Audēju tēlas stūrī izdevējiem № 2-2-2-5-0; atbildīg. redakt. № 2-2-2-5-3; ārņemju nod. 3-4-8-6-9; redaktors 2-2-2-5-1; vietējās un prov. nod. red. № 2-9-2-9-8; 2-9-8-0-3; līdzstrād. № 2-2-2-5-2; 2-7-1-1-9; 3-4-5-5-8; 3-4-3-1-0; lauksaimn. nod. 2-9-2-4-7; sports 3-2-9-4-5; māksla, rakstniecība 2-1-3-7-4; Atpūta 2-0-5-8-5; laboratorija 2-6-7-9-4; galv. kant. 2-2-2-5-4 un 3-0-0-0-6; sludinājumu kant. 2-2-2-5-5; kase 2-6-1-1-3.

Iznāk ikdienas 6 reiz nedēļā

Aboņēšanas maksas:

Ar piesūtīšanu Bez piesūtīšanas
uz 1 mēn. Ls 2.— uz 1 mēn. Ls 1.70
3 . . 5.70 3 . . 4.80
uz ārņemem uz 1 mēn. Ls 5.— uz 3 mēn. Ls 14.—
Tekoss rēķ. pastā 1212.

Sludinājumu maksas: 1. lap. p. Ls 1.92,5, tekstā Ls 1,65, sludinājumu daļā 39,6 sant. Līdz 10 rindinām; gadījuma sludinājumi 28,6 santimi par viensējīgu petitrindīgu iesk. nodokli, darbaspēka piedāvājumi 10 sant. par viensējīgu petitrindīgu. Ārņemju sludinājumi 1. lap. 35 centi, tekstā 25 centi, sludin. daļā 8 centi par 1 m/m rindīgu iesk. nodokli.

№ 78.

Otrdien, 5. aprīli 1938. gadā

28. gads

Jauni nodomi izglītības laukā

Universitātē uzņems mazāk studentu. — Remontēs Nacionālo operu. — Pavairo skolēnu zobu ārstēšanu. — Jaunas ēkas skolām. — Skolēnus apmācīs pasīvai gaisa aizsardzībai. — Paredzēti plaši senmantu izrakumu darbi.

Izglītības ministrs prof. Dr. A. Tentelis mums izsakās: „Valdība tautas izglītībai arī šogad piegriezīs sevišķu vērību un izglītības ministrijas izdevumu budžets 1938./39. saimniecības gadam palielinājies par 1.212.655 ls. Budžeta ieņēmumi aprēķināti uz 3.553.300 ls. Šī summa ir drusku mazāka par pagājušā gada ieņēmumiem, jo universitāte šoruden uzņems mazāku studentu skaitu. Viss izglītības ministrijas budžets ir 26.612.179 ls liels. Ministrijas budžetā pieaugums izskaidrojams ar krīzes atvilkumu atcelšanu no darbinieku algām. Budžetā samazināti izdevumi ēku remontiem. Viestura piemiņas pils remontam atvēlēti tikai 455.000 ls. Ar šo summu izbūvēs pils atlikušo daļu un uzcelš jauno 4. korpusu lauksaimniecības akadēmijas vajadzībām. Visus darbus Viestura piemiņas pili veiks ar tādu aprēķinu, lai jaunceltne šoruden būtu zem jumta. Nākošā vasarā turpinās telpu iekārtošanu izbūvē un nākošā rudenī to nodos jaunatvērtai akadēmijai. Jaunajā budžetā nedaudz palielinātas piemaksas Nacionālajai operai un Nacionālām teātriem. Operā paredzēti lielāki remontu darbi. Operas ēkai jābūt pilnībā atjaunotai. Skolu mūzejs nedaudz paplašināsies, un tā vajadzībām budžetā uzņemti 19.900 ls. Ievērojams pieaugums jaunajā budžetā uzrāda pamatskolu izdevumi. Pamatskolu kopējais budžets ir 12.581.500 ls, pieaugums 818.100 ls liels. Ar jauno mācības gadu visās skolās pavairo skolēnu zobu ārstēšanu. Šis jauninājums palīdzēs uzlabot skolēnu veselību. Zobārsti par brīvu izmeklēs visu skolēnu zobus, bet brīvu ārstēšanu piešķirs tikai sevišķi trūcīgo ģimeņu bērniem. Pārējiem bērniem ar slimiem zobiem būs jāārstējas privāti vai arī slimokasēs. Budžetā vēl paredzēti līdzekļi skolēnu sacensību darbu kontrolētājiem, jo nākošā gadā sacensības rīkos plašākos apmēros nekā līdz šim. Tāpat palielināta summa līdz 40.000 ls grāmatas izdošanai, ko izglītības ministrija kā dāvanu pasniegs pamatskolu un vidusskolu beigušiem. Nosprausto pamatskolu būvplānu šovasar nevarēs izvest pilnos apmēros. Ministru kabinets kredītu dažām būvēm nostrīpoja un atvēlēja no jauna celēt ēkas valsts Gauru, valsts Purmales un valsts Mežvidu pamatskolai Abrenes apriņķī. Bez tam pašvaldības domā šovasar uzcelt ap 60 jaunu skolu ēku. Skolās izdarīs vajadzīgos remontus un nobeigs pagājušā vasarā iesāktās būves. Pamatskolu budžetā par 76.000 ls palielinājusies izdevumi defektīvo un labošanas-audzinašanas iestādēm un par 51.000 ls — pabalsti trūcīgiem pamatskolu skolēniem.

Cēsu ģimnazijai pabeigta izbūvēt jauno namu, bet Alūksnei šogad vēl nevarēs iesākt jaunas ēkas būvi. Arī ģimnaziju trūcīgiem skolēniem palielināti pabalsti līdz 207.700 ls un no mācības naudas atsavināmo procents atstāts līdzšinējais. Arodskolu izdevumu budžets ir 3.173.700 ls liels. Salīdzinot ar pag. gada izdevumiem, tas pieaudzis par 381.400 ls. Jaunatnes interese par arodizglītību ar katru gadu vairojas, un tāpēc arī ministrija nākošā mācības gadā uzlabos mācības apstākļus un paplašinās telpas vairākās arodskolās. Vispirms remontēs un skolas vajadzībām izbūvēs jauniegūto namu Katoļu ielā, kur agrāk atradās Kriģmaņa fabrika. Šai ēkā novietos Rīgas valsts arodskolas, kas atrodas Maskavas ielā 141-b un Strūgu ielā. Nākošos 5 gados šai rajonā starp Lāčplēša un Katoļu ielu cels jaunu ēku, kur, domājams, pārvietos Rīgas valsts tehnikumu, valsts komercskolu un arī 1. valsts ģimnazijas zēnu nodaļu, kas tagad mitinās Gaiziņa ielā 3. Arodskolu ēku kapitālieguldījumiem budžetā pavisam atvēlēti 372.000 ls. Šofeju sagatavošanas kursiem pie Rīgas un

Daugavpils tehnikuma iegādās 3 smagās un 3 vieglās automašīnas. Kā ievērojams jaunievedums visās skolās būs pastiprināta pasīvas gaisa aizsardzība mācība. Ministrija sarīkos lekcijas un kursus skolotājiem, lai tie būtu attiecīgi sagatavoti. Budžetā pasīvai gaisa aizsardzībai atvēlēti 20.500 ls. Arī skolēnu militārā apmācība skolās ar katru gadu attīstās rosīgāk. Izglītības ministrijai padoto iestāžu vajadzībām kredīti budžetā palielināti par 122.000 ls. Pieminekļu valde paredzējusi šovasar turpināt Talsu pilskalna pētīšanu un visā valstī veikt plašus seno izrakumu glābšanas darbus. Valsts bibliotēkai ir ļoti liela vajadzība pēc jaunām telpām, bet budžeta līdzekļus šogad nevarēja atvēlēt. Arsenāla veco ēku Noliktavas ielā, kā tas agrāk bija paredzēts, bibliotēkas vajadzībām nevarēs izlietot, jo pilsēta, paplašinot Torņa ielu, prasā noplēst daļu no šīs ēkas. Runājot par kopēdināšanu skolās, izglītības ministrs atzīmēja, ka galvaspilsētas skolās kopēdināšanā piedalās 80 proc. visu skolēnu. Kopēdināšanas darbā nākošā mācības gadā aktīvi darbosies līdzī arī mazpulki, sagādājot

KRĀSAINAS UN BALTAS godalgotās **RIMEIKA sveces „GAISMA“** pieprasiet visur. **Augstākais labums. Normālas cenas.**

vajadzīgās saknes. Skolēnu internātu jautājums uz laukiem kārtojas labi. Izglītības ministrija aicinājusi sabiedriskus darbiniekus un armijas virsniekus 29. maijā un 15. jūnijā kā ministrijas pārstāvjus piedalīties skolēnu izlaiduma aktos. Izglītības ministrijai pavisam vajadzīgi pārstāvji 800 skolu izlaiduma aktos. Skolu lietu kārtīšanai pavasarī paredz sasaukt tautskolu inspektoru, ģimnaziju un arodskolu direktoru apspriedes, kur izglītības ministrs dos norādījumus jaunajam mācības gadam. Vasarā ministrija sarīkos skolotājiem kursus atsevišķos priekšmetos, iespējami arī plaši vēstures kursi,

Pārrauta Barselonas satiksme ar Valensiju

Speciālziņojums pa telefonu no Parīzes.

90.000 bēgļu virzās uz Francijas robežas pusi.
V. Parīzē, 5. IV. Parīzes politiskās aprindās valda lielas bažas par to, kas notiks ar Francijā iekļūdušiem Spānijas bēgļiem. Vakar vairākās grupās pārrobežu uz Kataloniju gan aiztransportēti atpakaļ ap 8000 republikāniskās milicijas locekļi, bet jārēķinās ar to, ka pēc Leridas un citu pilsētu krišanas liela daļa šo dezertieru un bēgļu mēģinās atkal atgriezties Francijā. Parīzē jau runā, ka uz Francijas robežas pusi virzīsies ap 90.000 cilvēku — sievietes, bērni un sirmgalvji. Līdz šim tomēr nekas nav darīts šo

laužu nometināšanai, par viņu paēdināšanu nemaz nerunājot, jo šim nolūkam pagaidām atvēlētie 150.000 franku ir tikai kā piliens jūrā. Bēgļiem, domājams, būs jāuzturas zem klajas debess, jo ne Pireneju kalnu kūrviētās, nedz arī Perpiņjanā nav vajadzīgo telpu. Parīzē tādēļ jau nolemts atkal stāties sakaros ar Barselonas valdību, lai panāktu kādas neitrālas joslās nodibināšanu Katalonijā, pie Francijas un Spānijas robežas, kur jāvarētu apmesties visi politiskie bēgļi, pie kam šo bēgļu apgādāšanā tad piedalītos arī Barselonas valdība. Šī doma realizēšana tomēr būs visai grūta, jo nav zināms, vai tam piekritīs ģen.

Franko. Ja nacionālisti no savas puses neapņemas šo neitrālo joslā respektēt, tad, protams, projekts zaudē savu nozīmi. Kā franču laikraksti ziņo, līdz ar citiem Katalonijas bēgļiem Francijā ieradusies 20 krievu virsnieku, kas tūlīt devušies tālāk uz Parīzi un vakar jau ieradusies padomju vēstniecībā. Kā „Journal“ no Saragosas ziņo, pie Leridas smagi ievainots pazīstamais franču rakstnieks Žeroms Taro. Ziņojumos par Leridas likteni teikts, ka šī vecā un skaistā pilsēta, neraugoties uz karstajām cīņām, palikusi gandrīz pavisam neskārtā. Kā „Matin“ ziņo, pilsētai briesmas draudot vienīgi no republikāņu artilērijas puses, kas tagad gatavojoties pilsētu iznīcināt. S. F.

Atziņu prēlūdijas

Izd. „Grāmatrūpnieks“, Rīgā, 1937. g. Maksā Ls 2.60, dabūjama atkal arī glīti iesieta — Ls 4.40. Kritikas spriedumi: „Cilvēkiem ar psiholoģisku interesi un izpratni šī grāmata ir vērtīga dāvana. Cilvēkiem, kas meklē ko nopietnu, svarīgu un vērtīgu... tiem šīs apceres patiesi būs kā atziņu prēlūdijas.“ (Doc. Dr. Alb. Freijs „Daugavā“). „Visi šie Bundula raksti ļoti pārdomāti un dziļi nopietni.“ (Dr. phil. J. Students — Latv. preses b. g. gr. 1938. g.).

Mīlas problēmas ģenija prizmā

Maksā Ls 3.50, glīti iesieta Ls 5.50. Grāmata ieguvusi lasītāju un kritikas atzinību un simpatijas. Krājumā Valtera un Rapas grāmatnīcā.

Apšauda vienīgo dzelzceļa līniju.
Lta. Saragosā, 5. IV. Pēc pēdējām ziņām nacionālisti vakar vakarā pievirzījušies Tortosai tuvu klāt. Dzelzceļlīnija, kas savieno Barselonu ar Valensiju gar Vidusjūras krastu un tagad ir vienīgais satiksmes ceļš starp Kataloniju un pārējiem republikāniskās Spānijas apgabaliem, atrodas zem nacionālistu artilērijas uguns.
Nacionālisti ielauzušies Tortosā.
LTA. Parīzē, 5. IV. Ģen. Keipo, ģe Ljano vēlu naktī paziņojis Seviljas radiofonā, ka nacionālistu karaspēks ielauzies Tortosā.